

Metodika

**ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE
ČESKÉ REPUBLIKY**

1.	ÚVOD	3
2.	VYMEZENÍ AKTÉRŮ A JEJICH ROLÍ	4
3.	DEFINICE HLAVNÍCH POJMŮ.....	6
4.	PRINCIPY REALIZACE ZRS – PROJEKTOVÝ CYKLUS.....	8
4.1	SCHÉMA PROJEKTOVÉHO CYKLU ZRS ČR.....	9
5.1.	PROGRAMOVÁNÍ	10
5.2.	PŘÍPRAVA PROJEKTU.....	11
1)	Identifikace – předkládání a analýza námětů	13
2)	Vyhodnocení a schválení identifikačních námětů.....	13
3)	Formulace	14
4)	Vyhlášení a průběh výběrových řízení.....	15
5)	Uzavření smlouvy/vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace	15
5.3.	REALIZACE	16
5.4.	HODNOCENÍ (MONITORING A EVALUACE).....	17
6.	DALŠÍ BILATERÁLNÍ PROGRAMY ZRS	20
7.	HUMANITÁRNÍ POMOC.....	22
8.	TRILATERÁLNÍ, MULTILATERÁLNÍ A DELEGOVANÁ SPOLUPRÁCE	23
9.	KOMUNIKACE A PREZENTACE ZRS	25
10.	SHRNUTÍ ROLE AKTÉRŮ ZRS – MATICE ODPOVĚDNOSTI	26

1. ÚVOD

Účelem tohoto dokumentu je vymezení rolí a stanovení standardních postupů jednotlivých aktérů, kteří se podílejí na realizaci aktivit/projektů ZRS ČR vyhlášených v souladu s plánem ZRS ČR. Text vychází z platných dokumentů, zejména zákona č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, a Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018–2030 (usnesení vlády č. 591 ze dne 21. srpna 2017).

Metodika je koncipována v souladu s projektovým cyklem, který představuje logickou posloupnost kroků směřujících k efektivnímu a transparentnímu dosahování cílů ZRS ČR. Standardně zahrnuje čtyři komplexní fáze: 1. programování, 2. příprava projektu (včetně identifikace a formulace), 3. realizace, 4. hodnocení (zahrnuje monitoring a evaluace). Metodika definuje účel každé z fází projektového cyklu, stanovuje postupy a role jednotlivých aktérů ZRS ČR v každé fázi a jejich vzájemné návaznosti.

Metodika ZRS ČR je platná pro všechny nástroje ZRS ČR v souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018–2030. Dílčí metodiky jednotlivých gestorů a nástrojů z ní vycházejí a musí s ní být v souladu.

2. VYMEZENÍ AKTÉRŮ A JEJICH ROLÍ

MZV – Odbor zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci (ORS)

Vytváří dokumenty strategické a koncepční povahy, promítá mezinárodní závazky do ZRS a humanitární pomoci (HP) ČR, sleduje mezinárodní rozvojová jednání, společné programování EU i bilaterální aktivity ostatních donorů, na strategické úrovni zajišťuje spolupráci a koordinaci s ostatními dárci i koherenci politik pro rozvoj. Metodicky řídí ZÚ v oblasti ZRS ČR, z pověření příslušného náměstka spolupracuje s ČRA, administruje Radu pro ZRS. Je gestorem evaluací a komunikace ZRS ve vztahu k odborné i široké veřejnosti. Je garantem této Metodiky zahraniční rozvojové spolupráce České republiky.

MZV – teritoriální odbor (TO)

Podílí se na jednotlivých fázích projektového cyklu, např. expertními konzultacemi či účastí v hodnotících komisích apod. Ve spolupráci se ZÚ zajišťuje zahrnutí rozvojové spolupráce do celkového plánu činnosti ZÚ. Na vyžádání poskytuje informace o dění v partnerské zemi všem účastníkům systému ZRS ČR.

MZV – Zastupitelský úřad (ZÚ)

ZÚ v partnerských zemích, případně Stálé mise při mezinárodních organizacích a Stálé zastoupení při EU v Bruselu (dále jen ZÚ), jsou aktivně zapojeny do všech fází projektového cyklu, zejména pak do programování, identifikace tematických priorit a projektových námětů a do monitoringu realizace projektů. Důležitou roli ZÚ zastává při plánování a realizaci evaluace příslušných projektů, programů a nástrojů i při komunikaci a prezentaci výsledků. ZÚ rovněž dbá na zajišťování synergií mezi nástroji ZRS a dalšími nástroji a oblastmi spolupráce (projekty ekonomické diplomacie, krajanská spolupráce, vědeckotechnická spolupráce, bezpečnostní spolupráce atd.). ZÚ se průběžně zapojuje do koordinace s místními úřady a s dalšími donory, zejména do společného programování a dalších formátů spolupráce EU. V prioritních zemích se na zajištění rozvojové agendy ZÚ podílejí diplomatictí pracovníci MZV zodpovědní za agendu ZRS ČR (DP-ZRS) a místní koordinátoři ZRS ČR (MS-ZRS), případně další pracovníci pověřeni vedoucím ZÚ.

Česká rozvojová agentura (ČRA)

ČRA plní implementační funkci v systému ZRS ČR. ČRA, zejména na základě programů rozvojové spolupráce s partnerskými zeměmi, zajišťuje přípravu, realizaci a monitoring jednotlivých projektů bilaterální a trilaterální ZRS ČR v součinnosti s ORS, ZÚ a relevantními subjekty v partnerských zemích, ve spolupráci s resortními ministerstvy prostřednictvím Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci (dále jen „Rada pro ZRS“) a jejích pracovních skupin, a dále s využitím externí expertízy. ČRA se zapojuje do delegované spolupráce s Evropskou komisí, spolupracuje s dalšími dárci a koordinuje své aktivity s ostatními donory v místě působení i na úrovni EU. Podílí se na komunikaci ZRS ve vztahu k odborné a široké veřejnosti.

Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci/resortní ministerstva

Mezi hlavní úkoly Rady pro ZRS patří zajišťování koherence politik pro rozvoj a návazností ZRS ČR na relevantní aktivity ostatních resortů. Projednává strategické dokumenty ZRS a HP ČR a prostřednictvím příslušných pracovních skupin (PS pro strategické otázky, PS pro programy spolupráce, PS pro identifikace, PS pro evaluace) se její členové podílejí na realizaci jednotlivých fází projektového cyklu. Složení a působnost Rady pro ZRS jsou upraveny jejím Statutem.

Partnerské organizace

Subjekty z partnerské země ZRS a HP ČR, případně z jiné donorské země či z ČR, které se podílejí na přípravě a realizaci projektu svou expertízou nebo jako zástupci příjemců výsledků ZRS a HP projektů. Může se jednat např. o instituce státní správy, místní správy a samosprávy, nevládní organizace, sdružení či spolky, místní komunitu, školy, nemocnice či jiné instituce občanského, soukromého či akademického sektoru.

Realizátor

Fyzická nebo právnická osoba veřejného, soukromého, neziskového nebo akademického sektoru z ČR, partnerské či třetí země, nebo mezinárodní organizace, která uspěla ve výběrovém řízení na realizaci projektu ZRS nebo HP ČR a s níž je uzavřen příslušný typ smlouvy nebo je jí vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Role uvedených aktérů v jednotlivých fázích projektového cyklu jsou přehledně shrnuty v Matici odpovědnosti obsažené v části 10.

3. DEFINICE HLAVNÍCH POJMŮ

Zákon o ZRS

Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů (dále ZZRS) definuje ZRS a HP, zakotvuje hlavní odpovědnosti a hlavní formy jejich realizace.

Strategie ZRS ČR

Rámcový dokument Strategie ZRS ČR 2018–2030, který vláda ČR schválila usnesením č. 591 z 21. srpna 2017, stanovuje hlavní principy pro realizaci ZRS a HP ČR v daném období.¹

Prioritní země rozvojové spolupráce

V návaznosti na parametry obsažené ve Strategii ZRS ČR 2018–2030 jsou příslušným usnesením vlády stanoveny rozvojové země, do nichž přednostně směřují prostředky a nástroje ZRS ČR na základě sjednání střednědobého Programu rozvojové spolupráce.

Rozvojové země

Jedná se o země, které jsou oprávněny přijímat oficiální rozvojovou pomoc podle klasifikace Výboru pro rozvojovou pomoc OECD.

Donor

Donorem neboli dárce je obecně každá rozvinutá země, která poskytuje veřejné prostředky na oficiální rozvojovou pomoc v souladu s mezinárodním závazkem stanoveným v rámci OSN. Pro účely této Metodiky je donorem zpravidla vláda České republiky, vláda jiné země a v kontextu Společného programování a Delegované spolupráce také Evropská unie. Donor disponuje finančními prostředky, které poskytuje k realizaci rozvojových projektů prostřednictvím různých nástrojů, a koordinuje své aktivity s dalšími donory v rámci téže rozvojové země či tematické priority.

Gestor

V souladu se ZZRS je gestorem ZRS ČR Ministerstvo zahraničních věcí. Každý nástroj ZRS ČR a finanční prostředky na něj alokované se nachází v odpovědnosti konkrétního gestora z institucí veřejné správy (příp. ve sdílené odpovědnosti několika spolugestorů). V závislosti na daném nástroji ZRS je zpravidla gestorem MZV, ČRA, resortní ministerstvo nebo Národní rozvojová banka.

Program rozvojové spolupráce s prioritními zeměmi

Rámcový dokument určující principy, priority a strategické cíle rozvojové spolupráce s prioritní zemí dvoustranné ZRS ČR na pozadí Agendy 2030 a Cílů udržitelného rozvoje OSN (tzv. SDGs). Jedná se o konsenzuální dokument mezi ČR a prioritní zemí ZRS ČR, který vychází z potřeb a rozvojových strategií partnerské země a z možností a cílů ZRS a HP ČR.

Tematické priority

Oblasti přednostního zaměření ZRS ČR, které jsou stanoveny Strategií ZRS ČR 2018–2030

¹ Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018–2030
https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf

v návaznosti na Agendu 2030 a SDGs.

Průřezové priority

Průřezové priority ZRS a HP ČR jsou stanoveny na základě mezinárodních závazků a zakotveny ve Strategii ZRS ČR. Zahrnují zejména podporu dobré veřejné správy a demokratických institucí, respektování lidských práv, včetně rovnosti mužů a žen, a šetrnost k životnímu prostředí a přírodním zdrojům. Průřezové priority je třeba promítat do všech aktivit ZRS a HP ČR; jejich zohlednění je rovněž předmětem evaluací.

Rozvojový projekt

Soubor aktivit vedoucích k dosažení definovaných výstupů a specifikovaných cílů v určeném časovém rámci a za předem daný rozpočet, reflektující rozvojové problémy i potřeby a přinášející měřitelné pozitivní změny. Rozvojové projekty lze rozdělit dle formy spolupráce a zdrojů financování na dvoustranné (bilaterální), trojstranné (trilaterální) a mnohostranné (multilaterální).

Dvoustranné/bilaterální projekty

Jedna z hlavních forem realizace ZRS ČR. Realizace dvoustranných/bilaterálních rozvojových projektů probíhá prostřednictvím následujících nástrojů: veřejná zakázka, dotace, rozpočtové opatření, peněžní dar vázaný na konkrétní rozvojový program či projekt, finanční nástroj poskytující návratné finanční plnění formou úvěru či záruky.

Trojstranné/trilaterální projekty

Forma rozvojové spolupráce, na níž se vedle ČR podílí další donor. Může jít o společné projekty na úrovni vlád, rozvojových agentur i konkrétních implementačních partnerů, včetně projektů financovaných jedním hlavním donorem (nejčastěji EU) a kofinancovaných ČRA.

Mnohostranné/multilaterální projekty

Forma rozvojové spolupráce zaštitěná vybranou mezinárodní organizací, kde je ČR jedním z donorů finančních prostředků, případně včetně zapojení českých realizátorů, expertů nebo i programových manažerů a evaluátorů. Prioritní mezinárodní organizace a témata pro multilaterální spolupráci jsou zakotveny ve Strategii ZRS ČR.

4. PRINCIPY REALIZACE ZRS – PROJEKTOVÝ CYKLUS

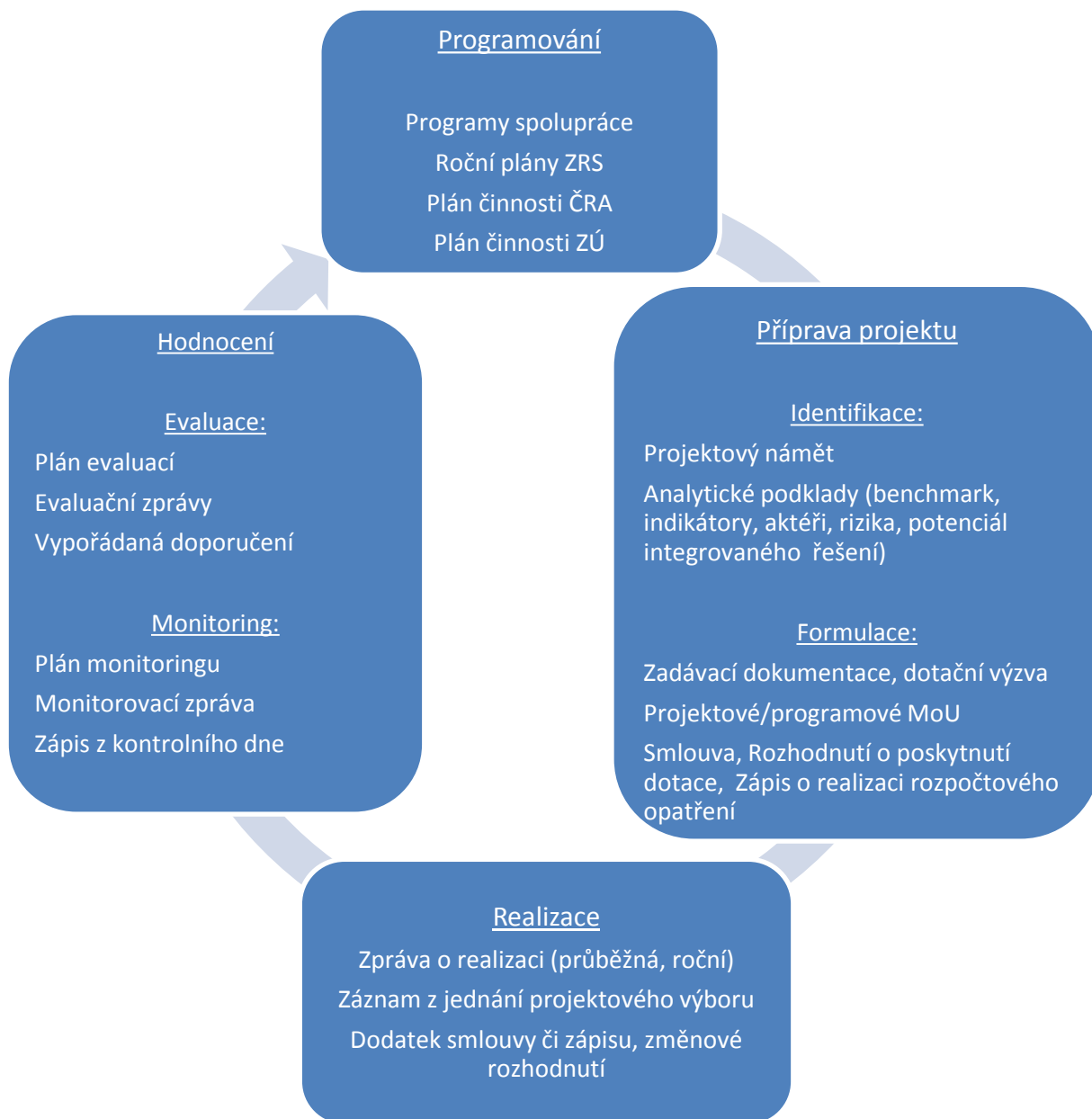
Projektový cyklus schematicky znázorňuje základní projektový postup a představuje sled po sobě jdoucích a logicky propojených fází od vzniku až po ukončení a vyhodnocení projektu. Vnitřní dělení jednotlivých fází se liší dle charakteru příslušného programu ZRS, kapacit a potřeb gestora i typu a počtu zapojených aktérů.

Základní projektový cyklus ZRS ČR se skládá ze čtyř komplexních fází: programování, příprava projektu (zahrnuje identifikaci námětů, formulaci projektové dokumentace a schválení a realizaci výběrových řízení), realizace (včetně zajišťování vzájemné koherence dílčích aktivit a řízení případných změn), hodnocení (zahrnuje monitoring a evaluace).

Jednotlivé fáze projektového cyklu vychází z mezinárodně aplikovaných postupů a řídí se interně závaznými pravidly. Projektový cyklus ZRS ČR je aplikován primárně na bilaterální rozvojové projekty v gesci Ministerstva zahraničních věcí a České rozvojové agentury, analogicky je však aplikovatelný pro všechny další formy i nástroje ZRS a HP ČR.

4.1 SCHÉMA PROJEKTOVÉHO CYKLU ZRS ČR

Jednotlivé fáze projektového cyklu jsou průběžně koordinovány mezi hlavními aktéry projektového cyklu, zpravidla MZV/ORS, ČRA a ZÚ, jejichž role jsou shrnuty v části 10.

5. PROJEKTOVÝ CYKLUS DVOUSTRANNÉ ZRS ČR

5.1. PROGRAMOVÁNÍ

Ve fázi programování se jedná o vytvoření uceleného střednědobého programu rozvojové spolupráce s příslušnou prioritní zemí, a to na základě analýzy rozvojových potřeb a priorit partnerské země a s přihlédnutím k celkovému kontextu vzájemných vztahů, ke stanoveným tematickým a průřezovým prioritám a k dělbě práce s ostatními donory, zejména EU. V mnoha partnerských zemích ZRS ČR probíhá společné programování EU. Často existuje společný programovací dokument (tzv. Joint Programme Document), který shrnuje priority EU a jednotlivých ČS v daném teritoriu. Tento dokument by měl být při bilaterálním programování využit, resp. by měl odrážet priority ČR.² Programování by mělo zároveň reflektovat národní rozvojové strategie partnerské země (včetně případných sektorových dílčích strategií) a míru naplňování SDGs, a to zejména pokud partnerská země disponuje analytickými podklady k národnímu monitoringu jejich naplňování.

1) Výběr prioritních zemí

MZV prostřednictvím ORS a TO v součinnosti s ČRA posoudí teritoriální priority z hlediska:

- potřebnosti rozvojové spolupráce a připravenosti spolupracovat na straně partnerské země, dosavadního průběhu rozvojových intervencí,
- využití komparativních výhod ČR a vzájemných vztahů mezi zeměmi,
- celkové míry komplementarity a koordinace mezi dárci.

Při stanovení počtu prioritních zemí MZV vychází z dostupných prostředků a implementačních kapacit s přihlédnutím k doporučením z peer review OECD/DAC, včetně vyváženého zastoupení nejméně rozvinutých zemí dle klasifikace OECD.

Návrh prioritních zemí je konzultován s Radou pro ZRS a schvalován vládou.

2) Příprava programů spolupráce

Po schválení teritoriálních priorit vládou zahájí ORS přípravu programů spolupráce. Program analyzuje kontext rozvojové spolupráce s danou prioritní zemí s důrazem na její víceletý rozvojový program, propojený na Agendu 2030 a SDGs, na dosavadní vzájemnou spolupráci i dělbou práce s dalšími donory.

Program vytyčuje hlavní strategické cíle, tematické a průřezové priority a očekávané výstupy. Vychází z výsledků a vyhodnocení dosavadní rozvojové spolupráce a z důkladné analýzy aktuálních potřeb, včetně kvantifikace výchozího a požadovaného cílového stavu a vhodně stanovených indikátorů pro jednotlivé výstupy. V programu jsou zakotveny preferované formy spolupráce, včetně integrovaného přístupu k tématům, aktérům, nástrojům i finančním zdrojům. Reflektována je také spolupráce s ostatními dárci v dané zemi, s důrazem na koordinaci v rámci EU. Program obsahuje analýzu smluvních podmínek pro implementaci spolupráce včetně vyhodnocení příležitostí a rizik vyplývajících zejména z politické, bezpečnostní a ekonomické situace dané země. Program je doplněn přehledem hlavních cílů s indikátory jejich dosažení a s teorií změny pro jednotlivé tematické priority. V Programu je rovněž explicitně zakotven

² Pokud neexistuje společný program, EK programuje na základě vlastních víceletých programů (tzv. Multi-Annual Indicative Plan), na jejichž schvalování se v rámci komitologie podílí i ČR. EK v tomto dokumentu definuje tři prioritní sektory, v nichž jsou následně realizovány projekty.

hodnotící rámec, zahrnující pravidelné vyhodnocování programu v součinnosti s danou prioritní zemí a všemi relevantními aktéry.

Program spolupráce co nejvíce vychází z existujících národních dokumentů, analýz a indikátorů cílové země, z výsledků, poznatků a vyhodnocení dosavadní vzájemné spolupráce i z mezinárodních strategických a hodnotících rámců. Součástí programu je také důsledná analýza rizik pro jeho implementaci.

Program spolupráce je připravován participativně prostřednictvím pracovní skupiny Rady pro ZRS, v níž jsou zastoupeni všichni aktéři ZRS ČR v dané zemi, a prostřednictvím programovací mise do prioritní země, které se zpravidla účastní zástupci MZV, ČRA a ZÚ, kteří vedou jednání se všemi relevantními místními úřady, implementačními partnery a ostatními donory.

Vzorová osnova Programu spolupráce a jeho výsledkového rámce je obsažena v **příloze č. 1**.

3) Schválení programu

Výsledný program, posouzený pracovní skupinou i partnerskou zemí, předkládá ORS ke schválení kolegiu MZV a pro informaci Radě pro ZRS.

Poté přistoupí k oficiálnímu schválení programu v partnerské zemi. Pokud je mezi ČR a partnerskou zemí uzavřena mezivládní dohoda o rozvojové spolupráci, program se schvaluje v jejím rámci. Pokud mezivládní dohoda uzavřena není, ORS v případě potřeby vypracuje návrh Memoranda o porozumění mezi MZV ČR a odpovídajícím resortním ministerstvem v partnerské zemi, jehož přílohou je program spolupráce.

V případě zemí bez programu spolupráce představují rámec pro definování rozvojových aktivit relevantní strategické dokumenty ZRS ČR (zejména strategie rozvojové spolupráce a Plán ZRS na příslušné období), EU (společný program EU či programovací dokumenty EK) a strategické dokumenty ČR a partnerské země (např. teritoriální a sektorové strategie, asistenční programy, národní strategický dokument pro snižování chudoby a implementaci Agendy 2030 apod.).

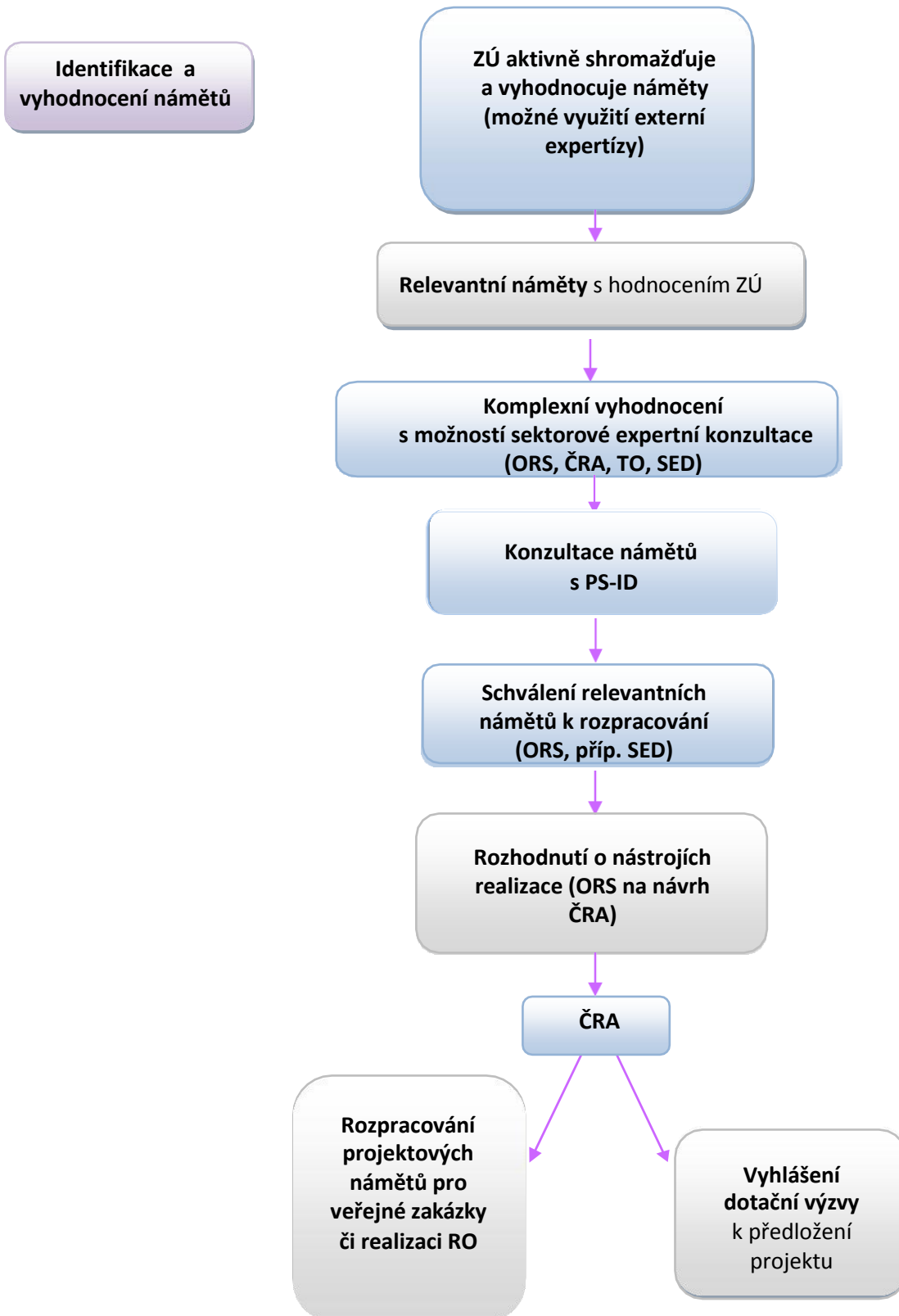
5.2. PŘÍPRAVA PROJEKTU

Proces přípravy projektu dvoustranné spolupráce zahrnuje shromáždění a posouzení námětů, které odpovídají cílům a tematickým i průřezovým prioritám programu spolupráce, podrobné rozpracování vybraných identifikačních námětů do formy projektu nebo integrovaného programu s dílčími aktivitami, s měřitelnými výstupy a rozvojovými dopady, které jsou udržitelné, vlastněné příjemci projektu a přispívají k naplňování indikátorů obsažených v programu spolupráce.

V rámci této fáze je dále zvolen nástroj realizace a v souladu s ním zpracovány podklady pro příslušný druh výběrového řízení. Zároveň je v této fázi průběžně prověřována proveditelnost, udržitelnost a efektivnost případného projektu, spolu s jeho potenciálem pro naplňování programu spolupráce a pro koherenci a integraci s dalšími oblastmi spolupráce v daném teritoriu, programy, projekty a nástroji české ZRS.

Na základě potřeb a disponibilních zdrojů příslušný ZÚ na podnět ČRA/ORS vyzývá k identifikaci a aktivně shromažďuje náměty na projekty ZRS ČR. Náměty musí odrážet konkrétní rozvojové potřeby partnerské země a zároveň být v souladu s Programem spolupráce a v něm obsažených tematických priorit.

Nedílnou součástí tohoto procesu je vyhodnocení kvality námětu ze strany ZÚ v širším rozvojovém kontextu (předpoklady a rizika, koherence s jinými aktivitami vlastními i dalších donorů, možné návaznosti). ZÚ za tímto účelem využívá poznatky z monitoringu stávajících aktivit, z jednání s místními úřady a z koordinace s donory; může využít také služeb místních sektorových expertů v dané zemi.

1) Identifikace – předkládání a analýza námětů

Náměty, jejichž účelem je upozornit na rozvojovou potřebu odpovídající Programu spolupráce, nikoliv definovat konkrétní rozvojový projekt, předkládají zejména místní, podle potřeby též čeští i mezinárodní aktéři, případně přímo ZÚ v partnerské zemi (zejména v případě trilaterální spolupráce nebo zapojení do komplexního programu s více donory), a to na stanoveném identifikačním formuláři - vzor obsažen v **příloze č. 2**. Náměty musí odrážet konkrétní rozvojové potřeby partnerské země a být v souladu s programem spolupráce, tj. přispívat k dosažení v programu stanovených cílů, tematických a průřezových priorit, výstupů a naplňování příslušných indikátorů. Dále musí být potvrzeny k tomu příslušným úřadem partnerské země z hlediska relevance i zapojení místních partnerů. Náměty jsou rovněž formulovány s ohledem na rámec EU a možnosti delegované spolupráce, tzn., že identifikují přidanou hodnotu ČR a potenciální synergie s programy EU či dalších donorů. Náměty by měly být přednostně zaměřené na komplexní řešení relevantního rozvojového problému.

Náměty zpracované na určených identifikačních formulářích a se všemi předepsanými parametry se předkládají výhradně příslušnému ZÚ, a to průběžně, nebo v návaznosti na konkrétní žádost zveřejněnou ZÚ. Formuláře identifikačních námětů jsou k dispozici na webových stránkách ČRA a MZV/ZÚ.

ZÚ vede průběžnou evidenci všech obdržených identifikačních námětů. Na základě vlastních poznatků z monitoringu, jednání s místními úřady a koordinace s donory ZÚ provede vyhodnocení jednotlivých identifikačních námětů a upozorní na možnosti synergie s dalšími aktivitami ČR i jiných donorů, nebo naopak na duplicitu, případně chybějící předpoklady a nesoulad s Programem spolupráce nebo se strategiemi partnerské země. Seznam všech obdržených a vyhodnocených identifikačních námětů zasílá ZÚ v rámci pravidelné čtvrtletní zprávy o činnosti rozvojového diplomata. Relevantní identifikační náměty a hodnotící formuláře ZÚ zasílá ČRA nebo příslušnému gestorovi a současně ORS, TO a SED ve stanoveném termínu na základě výzvy ČRA nebo příslušného gestora. O načasování procesu předkládání identifikačních námětů rozhoduje ČRA nebo příslušný gestor po konzultaci s ORS na základě interně stanoveného harmonogramu, a především disponibilních zdrojů.

2) Vyhodnocení a schválení identifikačních námětů

Na výběru a hodnocení identifikačních námětů se podílí ZÚ, ČRA, ORS, TO a SED, v druhé fázi pak pracovní skupina pro identifikaci Rady pro ZRS (viz diagram na str. 12). ZÚ nejprve všechny obdržené náměty posoudí pomocí hodnotícího formuláře – vzor obsažen v **příloze č. 3**. K relevantním námětům ZÚ připojuje své podrobnější stanovisko, které je v případě potřeby podloženo expertní analýzou.

Po obdržení námětů od ZÚ může ČRA (v koordinaci s ORS) požádat o expertní stanovisko sektorově příslušného resortu nebo nezávislého experta ke konkrétním identifikacím, které napomůže jejich odbornému vyhodnocení.

Následně ČRA, ORS, TO a SED provedou vlastní vyhodnocení, se zohledněním stanoviska ZÚ a s důrazem na potenciál námětů pro naplňování Programu spolupráce a na integrovaná řešení, sdružující potřeby napříč několika tematickými prioritami, aktéry (včetně spolupráce s jinými donory a delegované spolupráce), formami (HP i ZRS, bilaterální i multilaterální) a příslušnými finančními zdroji (MZV, jiné resorty, EU, mezinárodní programy). Součástí vyhodnocení může být návrh na sloučení několika obdržených námětů, jejich modifikaci a případné rozčlenění do většího množství dílčích aktivit.

V další fázi hodnotícího procesu je neprodleně oslovena pracovní skupina pro identifikaci (PS-ID) se žádostí o vyjádření ke všem námětům doporučeným v první fázi hodnocení k dalšímu rozpracování, a to minimálně s dvoutýdenní lhůtou. Komunikace s PS-ID, jakož i paralelní komunikace o doporučených/nedoporučených námětech se ZÚ, je v gesci ORS, který

pro pracovní skupinu též specifikuje požadovaný typ zpětné vazby (např. zajištění koherence s aktivitami jiných aktérů, získání doplňujících informací ke kontextu realizace námětu, doporučení formy či nástroje realizace). Konzultace s PS-ID probíhá zpravidla písemně, v případě potřeby a dle míry odezvy ke konkrétním námětům může být svoláno též interaktivní jednání.

Na základě výstupů z hodnocení rozhodne ORS, na návrh ČRA a po konzultaci se SED, o vhodném způsobu realizace potvrzením formy a případně konkrétního nástroje realizace (veřejná zakázka, dotace, rozpočtové opatření, peněžní dar v rámci nástrojů bilaterální a trilaterální ZRS, případně finanční nástroj). Výběr se řídí především kritériem efektivity, hospodárnosti a proveditelnosti realizace. V případě námětu na integrované řešení, pro který je navržena realizace několika různými formami či nástroji, ORS na návrh ČRA rozhodne o koordinátorovi integrovaného řešení a rozpracuje rámec pro sledování koherence dílčích výstupů.

Po finálním schválení námětů včetně formy a nástroje realizace a zapracování zpětné vazby z hodnocení a konzultace s PS-ID a SED informuje ORS o výsledku identifikace Radu pro ZRS (včetně PS-ID) a ZÚ. Na pokyn ORS jsou prostřednictvím ZÚ o výsledku identifikace informovány příslušné partnerské instituce a předkladatelé námětů. Celá fáze hodnocení a schválení identifikačních námětů by v optimálním případě neměla trvat déle než 2 měsíce.

3) Formulace

Účelem formulace je rozpracování schváleného námětu na základě shromážděných analýz a podkladových informací do podoby projektového dokumentu, včetně parametrů a příloh odpovídajících zvolené formě realizace v souladu s příslušnými předpisy a dílčími metodikami. Za formulaci odpovídá gestor příslušného programu či projektu, který postupuje v úzké součinnosti zejména s věcně příslušnými místními úřady v cílové zemi.

Základní postupy v gesci ČRA

Zde uvedené postupy při realizaci dvoustranné ZRS ČR jsou konkretizovány pro nástroje v gesci ČRA. Jiní gestoři nástrojů bilaterální ZRS ČR (dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření, peněžní dary vč. vázaných peněžních darů, finanční nástroje, technická spolupráce apod.) postupují obdobně, v návaznosti na příslušné zákony a vlastní interní předpisy.

Po schválení jsou identifikační náměty postoupeny ČRA k dalšímu rozpracování v intencích navržené formy a nástroje v souladu s dílčími metodikami těchto nástrojů. Účelem formulace je především příprava projektového dokumentu, který analyzuje výchozí stav, zainteresované subjekty (včetně příjemců) a jejich role, záměr, cíle, výstupy, klíčové aktivity, předpoklady pro realizaci, udržitelnost a případné návaznosti s důrazem na integraci aktérů, témat, zdrojů a nástrojů, možná rizika, případné spolufinancování, průřezová témata a časový a finanční rámec. Součástí procesu formulace v rámci ČRA je zpravidla expertní mise, v rámci které ČRA v úzké koordinaci a ve spolupráci se ZÚ, nezávislými experty a místními partnery doplní informace o aktuálních předpokladech, o zapojení místních partnerů a příjemců a stanoví hlavní závazné parametry budoucího projektu. V odůvodněných případech může ČRA na základě získání nových skutečností doporučit změnu nástroje realizace projektu, kterou schvaluje ORS.

a) Při aplikaci zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“)

Na základě projektového dokumentu zpracovává ČRA v úzké spolupráci s relevantní partnerskou institucí v cílové prioritní zemi a nezávislými experty jedno nebo více zadávacích řízení na dodávky zboží, služeb nebo stavebních prací podle ZZVZ v účinném znění.

b) Při aplikaci dotačních mechanismů podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) (dále jen

„ZRP“)

ČRA zpracovává dotační výzvu, v níž specifikuje žádoucí parametry projektu (zejména geografické a tematické zaměření, očekávané cíle a výstupy včetně případných indikátorů, finanční rámec včetně alokace na jednotlivé roky realizace, požadavky na spolupráci s místními úřady, koordinaci a integraci s jinými donory a aktivitami), dále kritéria hodnocení a další podmínky pro udělení dotace v souladu se ZRP a interními předpisy. Přílohy dotační výzvy mohou tvořit analýzy a další podklady získané v součinnosti s místními úřady a nezávislými experty. Tvorba projektového dokumentu je v kompetenci žadatelů o dotaci.

c) Při realizaci rozpočtového opatření

Projektový dokument zpracovává příslušná odborná státní instituce v úzké spolupráci s ČRA a s místní partnerskou institucí. Na základě projektového dokumentu a jeho příloh je mezi ČRA a českou odbornou státní institucí uzavřen zápis o realizaci projektu.

d) Při aplikaci dalších nástrojů rozvojové spolupráce (zejm. peněžní dar do zahraničí)

Námět zpracovává příslušný ZÚ v koordinaci s partnerskou institucí ve spolupráci s ČRA. Dohoda o realizaci, financování a kontrole projektu mezi ČRA a touto partnerskou institucí je uzavřena na základě projektového dokumentu schváleného ČRA a MZV/ORS a na základě rozhodnutí a pokynu MZV o formě financování. ČRA se při poskytnutí peněžního daru řídí interní metodikou o poskytování peněžních darů.

4) Vyhlášení a průběh výběrových řízení

a) Při aplikaci ZZVZ

ČRA vyhláší zadávací řízení podle ZZVZ a interní Směrnice o VZ. Projektový dokument je i s přílohami součástí zadávací dokumentace. Na přípravě a zajištění organizace zadávacích řízení může ČRA spolupracovat s autorizovaným externím subjektem specializujícím se na zajišťování zadavatelských činností, přičemž zodpovědnost za zadávací řízení nese plně zadavatel (tedy ČRA). Zadavatel jmenuje hodnotící komisi pro posouzení a hodnocení nabídek.

b) Při aplikaci dotačních mechanismů

ČRA vyhláší konkrétní dotační výzvy s využitím podkladů získaných v průběhu identifikace, a to v souladu s aktuálními pravidly pro poskytování dotací ze státního rozpočtu a vnitřní Směrnici o poskytování dotací. Poskytovatel dotace (ČRA) jmenuje hodnotící komisi, která jedná v souladu s platným Jednacím řádem.

c) Při dalších formách spolupráce (rozpočtové opatření, peněžní dar do zahraničí)

Výzvu na předložení projektového dokumentu, která může být otevřená nebo adresovaná identifikované partnerské instituci, vyhláší ČRA; součástí výzvy jsou parametry projektu stanovené na základě poznatků z identifikace.

5) Uzavření smlouvy/vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace

a) Při aplikaci ZZVZ

Po ukončení výběru dodavatele a uplynutí zákonných lhůt zadavatele uzavře ČRA s vítězným účastníkem smlouvu.

b) Při aplikaci dotačních mechanismů

ČRA vydá rozhodnutí o poskytnutí dotace, na základě doporučení hodnotící komise a rozhodnutím statutárního zástupce.

c) Při dalších formách spolupráce (rozpočtové opatření, peněžní dar do zahraničí)

Po schválení projektu uzavře ČRA s realizátorem smlouvu, jejíž nedílnou přílohou je schválený projektový dokument.

Po uzavření výběrového řízení (tzn. podpisu smlouvy/zápisu či vystavení rozhodnutí o poskytnutí dotace) ČRA bez zbytečného odkladu informuje příslušný ZÚ a ORS o jeho výsledcích. Za účelem komunikace s realizátorem projektu a provádění monitoringu rovněž předá ČRA ZÚ veškerou potřebnou dokumentaci k projektu.

5.3. REALIZACE

Ve fázi realizace příslušný realizátor provádí aktivity plánované k dosažení výstupů a cílů podle schváleného projektového dokumentu rozvojové spolupráce v souladu s pravidly příslušného nástroje ZRS ČR, v souladu se schváleným časovým a finančním rámcem a se stanovenými zásadami vzájemné komunikace. ČRA/příslušný gestor v součinnosti se ZÚ průběžně sleduje realizaci daného projektu, vyhodnocuje dosahování výstupů a v případě potřeby navrhuje změny a doplňující opatření. Zároveň ze strany ČRA/jiného gestora, v součinnosti se ZÚ, probíhá komunikace s partnerskou zemí, popř. ostatními donory.

Realizátor zodpovídá za řádnou dokumentaci výsledků, včetně příslušné komunikace s místními úřady a partnery a prezentace veřejnosti v cílové prioritní zemi, ČR i donorské komunitě, které koordinuje s PR aktivitami příslušného ZÚ, potažmo ČRA.

Při ukončení realizace příslušný ZÚ, v součinnosti s realizátorem a ČRA/příslušným gestorem zaštiťuje adresné předání výstupů příjemcům.

1) Zahájení realizace

V této fázi může ČRA/příslušný gestor uzavřít memorandum o spolupráci (MoU) s příslušným místním úřadem v partnerské zemi. V něm jsou zakotveny zásady spolupráce obou stran, potvrzeny vzájemné finanční případně hmotné závazky, dílčí odpovědnosti a časový harmonogram a nastaven rámec komunikace, řešení případných problémů a způsob předání výstupů projektu.

Realizátor na začátku projektu kontaktuje ZÚ a informuje o plánovaném postupu realizace včetně aktualizovaných informací týkajících se projektových aktivit a výstupů. Za účelem sledování postupu projektu a řešení implementačních otázek může být zřízen projektový výbor, případně jiná relevantní forma vzájemné koordinace aktérů složená z přímých i nepřímých příjemců projektu, zástupce realizátora a zástupce ZÚ/ČRA zodpovědného za administraci projektu.

2) Průběh projektu a koordinace

ČRA/příslušný gestor kontroluje realizaci projektu, v součinnosti se ZÚ koordinuje s donory (EU) a ostatními účastníky projektu, komunikuje s realizátorem o stavu realizace projektu a průběžně sleduje a vyhodnocuje (viz též kap. 5.4) věcné plnění, naplňování cílů, výstupů a aktivit. Získané poznatky sdílí se ZÚ a ORS, včetně případných návrhů opatření.

ZÚ v součinnosti s ČRA/příslušným gestorem projektu a s ORS průběžně dbá na koherenci realizovaného projektu s dalšími souvisejícími aktivitami ZRS ČR i jiných donorů.

3) Změny v projektu

Ke změnám v projektu může dojít na základě žádosti realizátora, partnerské organizace nebo na základě zjištění monitoringu ZÚ nebo ČRA/příslušného gestora. U projektů, které jsou realizovány formou dotací, může ČRA/příslušný gestor vydat změnové rozhodnutí, u ostatních projektů je změny možné provést formou dodatků smlouvy a zápisu (rozpočtové opatření).

4) Ukončení projektu

Ve smlouvě a projektovém dokumentu je stanoven způsob předání výsledků projektu příjemcům, včetně navazujících kroků a závazků partnerských institucí. Na konci projektu se realizátor, ČRA/příslušný gestor a ZÚ domluví na formě oficiálního ukončení a předání projektu. Podle kontextu může být vhodné uspořádat tiskovou konferenci nebo jiný druh mediální akce v součinnosti s Odborem komunikace a/nebo Odborem veřejné diplomacie MZV.

V případě odklonu od smlouvy (a zejména na základě negativního výsledku monitoringu a závažných změn podmínek pro realizaci, které znemožňují efektivní dosažení cílů projektu) ČRA/příslušný gestor po konzultaci s ORS a příslušným ZÚ může projekt ukončit předčasně, a to formou předčasného ukončení smlouvy či jiného ujednání o realizaci projektu včetně vrácení nevyčerpaných prostředků; u dotačních projektů neschválením průběžné zprávy a odnětím dotace.

5.4. HODNOCENÍ (MONITORING A EVALUACE)

Cílem monitoringu a evaluace je zajistit průběžnou řídicí kontrolu realizace projektů, vyhodnocování jejich výstupů a přínosů a získávání poznatků pro plánování dalších aktivit i pro informování úřadů a obyvatel v partnerských zemích, české veřejnosti i jiných donorů. Monitoringu a evaluacím podléhají také nástroje a programy ZRS ČR.

Monitoring je průběžné vyhodnocování aktivit rozvojové spolupráce z hlediska naplňování cílů a výstupů na základě indikátorů stanovených ve fázi přípravy projektu a naplňovaných během realizace projektu. Výstupy z monitoringu umožňují efektivní řízení a nastavení případných potřebných změn rozvojových projektů oproti jejich původní podobě dle měnících se podmínek realizace a nabytých zkušeností. Výstupy z monitoringu jsou zároveň zdrojem informací pro navazující aktivity, zdrojem dat pro komunikaci s úřady partnerské země, koordinaci s jinými donory a prezentaci vůči veřejnosti v partnerských zemích i ČR a jedním z důležitých podkladů pro evaluace. Za monitoring projektů odpovídá gestor příslušného nástroje a při jeho realizaci postupuje v úzké součinnosti s příslušným ZÚ.

Interní monitoring je součástí řízení projektu a spočívá v pravidelné dokumentaci realizace aktivit, kontroly dosahování výstupů projektu, dokumentace naplnění předpokladů, výskytu a eliminace rizik, vynakládání lidských a finančních zdrojů a zohledňování průřezových témat ze strany realizátora projektu. Výstupy interního monitoringu jsou promítány do ročních plánů, průběžných a ročních zpráv, případně do žádostí o změnu. Průběžné, roční a po ukončení projektu též závěrečné zprávy jsou realizátorem předkládány ČRA/příslušnému gestorovi a po jejich schválení jsou sdíleny s příslušným ZÚ. Na základě posouzení průběžných a ročních zpráv ČRA/příslušný gestor rozhoduje o uvolňování finančních prostředků realizátorům/zhotovitelům. Vzory požadovaných dokumentů k projektům v gesci ČRA jsou uvedeny na internetových stránkách ČRA www.czechaid.cz.

Externí monitoring spočívá v ověřování informací uvedených v průběžných a ročních zprávách a v ověřování reálné situace v místě realizace projektu. Předmětem externího monitoringu je

zejména vyhodnocování výsledků aktivit, ověřování dosažení výstupů a cíle projektu, příspěvek projektu k naplňování jeho záměru a sledování zamýšlených i nezamýšlených dopadů projektu. Nedílnou součástí je také vyhodnocování rizik. V rámci monitoringu probíhá komunikace s realizátorem a partnerskými organizacemi projektu, a dále s cílovými skupinami a příjemci projektu. Výsledky monitoringu jsou podkladem pro případné změny v projektu, pro koncipování navazujících a propojování souběžných aktivit a pro veřejnou prezentaci ZRS v cílové prioritní zemi i donorské komunitě.

Externí monitoring zajišťuje ČRA/příslušný gestor projektu v součinnosti se ZÚ a případně s příslušnými úřady partnerských zemí (společný monitoring) průběžně a pravidelně s ohledem na zásadu hospodárného nakládání s veřejnými prostředky, na základě předem stanoveného plánu a vzájemné dohody mezi ČRA/příslušným gestorem projektu, ZÚ a ORS. Vodítka včetně osnovy monitorovacího dokumentu jsou obsažena v **příloze č. 4**.

Předmětem monitoringu jsou jak běžící projekty, tak udržitelnost výsledků ukončených projektů (tzv. post-monitoring). Výstupem monitoringu je monitorovací zpráva, která je vzájemně sdílána mezi aktéry plánu monitoringu, tj. ČRA/příslušným gestorem projektu, ZÚ a ORS. Výsledky monitoringu ČRA/příslušný gestor projektu uplatní v dalším řízení projektu v součinnosti s projektovým výborem (pokud byl ustaven) nebo s jednotlivými aktéry projektu.

Evaluace je komplexní vyhodnocení rozvojových aktivit z hlediska jejich celkové relevance, hospodárnosti, účelnosti, dopadů a udržitelnosti. Evaluace ZRS a HP projektů zajišťuje ORS ve spolupráci s ČRA/příslušným gestorem a ZÚ s působností pro danou partnerskou zemi.

Výsledky hodnocení získaného v rámci monitoringu a evaluací jsou zdrojem objektivních a průkazných informací při transparentním vykazování rozvojového úsilí ČR vůči veřejnosti, partnerským zemím i mezinárodnímu společenství v kontextu vzájemné spolupráce a vzájemné odpovědnosti a zároveň i pro budování kapacit, získávání zkušeností a celkové zvyšování kvality ZRS a HP ČR.

Plán evaluací na příslušný rok a indikativní plán evaluací na rok následující připravuje ORS ve spolupráci s ČRA/příslušným gestorem, ZÚ, partnerskými zeměmi, případně i mezinárodním partnery a pracovní skupinou pro evaluace (PS-EVAL) Rady pro ZRS tak, aby byl předložen Radě pro ZRS na jejím podzimním zasedání. Schválený Plán ORS sdílí s evaluační pracovní skupinou OECD/DAC a EU. Osnova plánu evaluací je obsažena v **příloze č. 5**.

Na základě schválení plánu Radou pro ZRS zadává vlastní vyhodnocení projektů, sektorových témat či nástrojů ORS externím subjektům formou veřejné zakázky malého rozsahu dle ZZVZ a platných předpisů MZV a s důrazem na nezávislost hodnotitelů. Komplexní vyhodnocení programů a strategií může probíhat také formou interního vyhodnocení nebo kombinací interního a externího vyhodnocení. Na základě aktuálních potřeb nebo mezinárodních nabídek může ORS zadat či interně realizovat též vyhodnocení nad rámec Plánu evaluací, které na návrh ORS nebo ČRA projedná PS-EVAL.

Výstupem evaluace je závěrečná zpráva, včetně souboru projektových/programových i procesních doporučení pro příslušné aktéry ZRS ČR. Evaluační zakázky i jejich výstupy jsou publikovány na webové adrese MZV www.mzv.cz/rozvoj.

Závěry, zjištění a doporučení z vyhodnocování rozvojových aktivit jsou v gesci MZV široce sdílány a důkladně diskutovány nejen s gestory a realizátory rozvojových aktivit, ale také s dotčenými subjekty v partnerských zemích a s odbornou veřejností, a to včetně mezinárodních prezentací zejména v rámci evaluačních koordinací na úrovni EU a OECD/DAC.

V gesci MZV se prezentace výstupů z evaluací realizuje formou prezentací, kulatých stolů a publikace hodnotících zpráv v českém i anglickém jazyce na webu MZV i v partnerských zemích prostřednictvím ZÚ ČR. Pro vedení MZV zpracovává ORS každoročně souhrnnou zprávu o daném evaluačním ročníku včetně analytické části, která obsahuje hlavní zjištění, závěry a doporučení z jednotlivých vyhodnocení na úrovni projektové, sektorové, systémové i procesní.

Všechna doporučení z vyhodnocování rozvojových aktivit ORS každoročně sdruží do přehledu podnětů pro jejich adresáty (MZV, ČRA, zúčastněné resorty, realizátory, místní partnery a příjemce) a následně písemně vypořádá s uvedením způsobu a termínu naplnění. Kontrola naplňování se provádí rovněž u doporučení z předchozího roku. MZV/ORS každoročně organizuje kulatý stůl s gestory, evaluátory, realizátory a ostatními aktéry evaluací, kde je daný evaluační ročník vyhodnocen a prodiskutován, včetně konkrétních způsobů využití vzešlých doporučení.

6. DALŠÍ BILATERÁLNÍ PROGRAMY ZRS

Nedílnou součástí ZRS ČR jsou další bilaterální programy, které jsou v gesci MZV a dalších resortů. Jedná se o malé lokální projekty a projekty transformační spolupráce v gesci MZV, resp. ZÚ ČR v zahraničí, dále pak o programy v gesci ČRA na posilování rozvojově ekonomického partnerství (B2B) a horizontální programy: Globální rozvojové vzdělávání a osvěta veřejnosti, Posilování kapacit a partnerství NNO, krajů a obcí a platform nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci. Dále se jedná o projekty Transformační ekonomické a finanční spolupráce (Ministerstvo financí), program Aid for Trade (Ministerstvo průmyslu a obchodu), Program bezpečnostní rozvojové spolupráce (Ministerstvo vnitra), program Globálního rozvojového vzdělávání (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), Program poskytování rozvojových stipendií (ve společné gesci Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy) a program posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích (v gesci MZV).

Realizace projektů v rámci těchto programů zpravidla není omezena pouze na prioritní země ZRS. Příslušní gestoři odpovídají za to, že tyto programy a projekty vycházejí z koncepčních a programových dokumentů ZRS ČR, zejména ročních a střednědobých plánů a v případě realizace v prioritní zemi ZRS i z Programu spolupráce, řídí se cíli a principy stanovenými Strategií ZRS ČR a jsou realizovány v souladu s příslušnými metodikami.

Při identifikaci a formulaci dalších bilaterálních projektů jejich gestoři vždy dodržují koherenci s výše zmíněnými strategickými dokumenty a s touto metodikou i s konkrétními rozvojovými a humanitárními aktivitami v gesci MZV, ČRA a ostatních aktérů.

Vzájemná koordinace, informovanost a koherence rozvojových aktivit různých aktérů je zajišťována v rámci Rady pro ZRS a její Pracovní skupiny pro identifikaci zejména z podnětu gestora příslušného programu.

Specifika jednotlivých fází projektového cyklu dalších bilaterálních projektů:

1) Programování

Programový rámec tvoří Strategie ZRS ČR a případně dílčí strategie či program příslušného nástroje.

2) Příprava projektu

Projektové náměty zpracovávají na základě výzvy příslušného gestora (MZV/MV/MPO/MF/MŠMT/ČRA) zpravidla ZÚ v součinnosti s místními partnery v dané zemi. V některých případech (např. Program bezpečnostní spolupráce MV) mohou dle interních pravidel projektové náměty předkládat i jednotlivé složky gestora nebo jeho implementační partneri. Projektové náměty musí být v souladu s platnými metodikami či interními předpisy jednotlivých rezortních programů a odpovídat tematickým prioritám Strategie ZRS ČR a finančním alokacím dle Plánu ZRS. Dále musí být v souladu s prioritami partnerské země a musí obsahovat závazek místních partnerů aktivně přispívat k dosažení stanovených cílů. Projektové náměty zpracované na příslušných identifikačních formuláři se předkládají v rámci výzvy zpravidla do konce října.

Vyhodnocení námětů, rozpracování a schválení projektů k realizaci probíhá v souladu s příslušnou dílčí metodikou. Hodnotící komisi pro výběr realizátora svolává gestor konkrétního programu; členy komise i postup hodnocení stanovuje interní předpis či příslušná metodika.

3) Realizace

Po schválení projektu hodnotící komisí uzavírá gestor s realizátorem smlouvu či memorandum o realizaci projektu. Realizátor postupuje v souladu s touto smlouvou a schváleným projektovým

dokumentem, případné problémy řeší v souladu s platnou metodikou konkrétního programu a ve spolupráci s místně příslušným ZÚ.

4) Monitoring a evaluace

Monitoring projektu je v kompetenci příslušného gestora. ZÚ provádí monitoring po dohodě s gestorem a v rámci svých možností a o průběhu projektů informuje příslušného gestora a MZV/ORS.

Dále v souladu s interními předpisy předkládá gestor programu či projektu jednou ročně MZV/ORS (sdílí s ČRA) informaci o průběhu realizace všech svých projektů, včetně přehledu financování. ORS obdržené informace promítne do Informace o realizaci ZRS a HP za příslušný rok, kterou předkládá vládě k 30. červnu následujícího roku a následně sdílí s Radou pro ZRS, ZÚ a dalšími aktéry ZRS a HP.

Gestor příslušného programu může v součinnosti s realizátorem provádět interní evaluaci. Gestor může rovněž požádat o zahrnutí programu do Plánu evaluací s cílem realizace externí evaluace v gesci MZV podle bodu 5.4 této Metodiky.

7. HUMANITÁRNÍ POMOC

Cílem humanitární pomoci (HP) je zachraňovat lidské životy a snižovat utrpení lidí postižených přírodní nebo lidmi způsobenou katastrofou či konfliktem, včetně obnovy, prevence a posilování odolnosti.

Při realizaci humanitárních projektů MZV dbá na synergie jednotlivých fází (od okamžité pomoci přes časnou obnovu po rekonstrukci a odolnost) a na návaznost s rozvojovými aktivitami, zejména v prioritních zemích dvoustranné ZRS ČR.

HP se poskytuje zpravidla na žádost postižené země nebo na základě mezinárodní humanitární výzvy. Uskutečňuje se formou vyslání záchranářů/jiných expertů, poskytnutím materiální pomoci nebo financí (dotace, rozpočtové opatření, souhlas s čerpáním pro ZÚ, peněžní dar do zahraničí).

1) Programování

Předvídatelné humanitární aktivity jsou zakotveny v roční Operační strategii HP, v případě prioritních zemí dvoustranné ZRS v návaznosti na Program spolupráce. Při ad hoc krizích využívá ČR zejména mezinárodní humanitární výzvy a koordinaci v rámci EU.

2) Příprava projektu

Humanitární projekty identifikuje ORS v součinnosti s ČRA (prioritní země dvoustranné ZRS ČR), humanitárními nevládními organizacemi z ČR (dotační výzvy), mezinárodními humanitárními organizacemi (jejich programy, projekty a výzvy) a místními úřady v cílových zemích v součinnosti se ZÚ (ad hoc humanitární projekty). Mezi hlavní kritéria patří potřebnost a přínos projektu pro příjemce, schopnost předkladatele projekt realizovat, respektování zásad Dobrého humanitárního dárcovství a účelné náklady. Každý humanitární projekt schvaluje ministr zahraničních věcí.

3) Realizace

Probíhá ve stanoveném časovém rámci, s důrazem na průběžnou koordinaci s místními partnery a dalšími donory a včasnou identifikaci eventuálních překážek i nových/měnících se potřeb, včetně návazností na ZRS a celkové strategie odchodu/ukončení humanitárních aktivit a předání jejich výstupů. Postup realizace HP v gesci MZV je podrobně upraven v příslušné dílčí metodice.

4) Hodnocení

Monitoring zajišťuje na pokyn ORS příslušný ZÚ, případně s využitím kapacit ostatních donorů v místě (společné monitorovací mise) a možností dálkového monitoringu z bezpečnostních či logistických důvodů. Humanitární evaluace zadává ORS s východiskem v modifikovaných kritériích OECD/DAC: u relevance je hodnocena i přiměřenost zjištěným potřebám, u efektivity hledisko načasování reakce, v rámci účelnosti synergie a koordinace s ostatními dárci, u dopadů též koherence s paralelními politickými, bezpečnostními aj. aspekty a příspěvek k celkové odolnosti, v rámci udržitelnosti je hodnocena strategie odchodu a návaznost zejména se ZRS.

8. TRILATERÁLNÍ, MULTILATERÁLNÍ A DELEGOVANÁ SPOLUPRÁCE

Trojstranná/trilaterální spolupráce zahrnuje zpravidla jednu cílovou rozvojovou zemi či region a dva donory, tzn. vedle ČR jinou dárcovskou zemi nebo mezinárodní organizaci (např. EU, OSN, rozvojová banka).

Modifikovanou formou trilaterální/multilaterální spolupráce je tzv. **delegovaná spolupráce**, kdy jeden z donorů (nejčastěji Evropská komise) deleguje na základě předchozí autorizace své prostředky na jiného donora na realizaci dohodnutých rozvojových aktivit. Delegovaná spolupráce s EU je v gesci ČRA, která prošla akreditací pro tuto formu spolupráce. Projekty delegované spolupráce mohou být realizovány standartními nástroji pro jiné rozvojové projekty, nebo přímým zapojením realizačního týmu ČRA nebo jiného gestora. Realizace delegované spolupráce v gesci ČRA se řídí interní Metodikou pro delegovanou spolupráci.

Kofinancování ČR v rámci trilaterální spolupráce je zajištěno příslušným dotačním titulem v gesci ČRA (realizátorem jsou zpravidla NNO registrované v ČR), vytvořením českého svěřeneckého fondu u příslušné mezinárodní organizace (např. při regionálním centru UNDP v Istanbulu) nebo ad hoc zapojením malého lokálního projektu či jiného vhodného nástroje bilaterální ZRS ČR. O vhodné formě rozhoduje ORS po konzultaci s příslušnými ZÚ.

Multilaterální spolupráce se realizuje zpravidla formou peněžního daru nebo příspěvku na konkrétní rozvojové či humanitární programy příslušné mezinárodní organizace nebo multilaterálního svěřeneckého fondu. Financování multilaterální spolupráce ČR je zajišťováno plánovanými peněžními dary v gesci MZV nebo tematicky příslušného resortu, případně ad hoc příspěvky vlády na vybrané aktivity odpovídající zahraničněpolitickým zájmům ČR.

1) Programování

Priority pro trilaterální a multilaterální spolupráci jsou zakotveny ve Strategii ZRS ČR 2018–2030, v programech spolupráce s prioritními zeměmi a v roční Operační strategii HP ČR. Hlavní důraz je kladen na tematickou a geografickou návaznost bilaterální, trilaterální a multilaterální ZRS a HP ČR. ČR se zapojuje do společného programování EU a do schvalování příslušných programů prioritních mezinárodních organizací.

2) Příprava projektu

Přípravu multilaterálních projektů provádí gestor dané mezinárodní organizace či programu společně s příslušným donorem/mezinárodní organizací, v součinnosti s příslušným ZÚ a na základě konzultace s Radou pro ZRS. V případě společných projektů klade gestor důraz na soulad s rozvojovými potřebami cílové země, na zapojení české expertízy a možnosti další spolupráce po skončení projektu, případně také zajišťuje výběr českého realizátora. V případě příspěvku na stávající program dané organizace gestor ve fázi identifikace ověřuje možné tematické synergie s bilaterální ZRS.

V rámci trilaterální spolupráce mohou být podpořeny rovněž projekty, jejichž realizátor uspěl v rámci výběrových řízení jiných donorů a realizace projektu ZRS ČR tudíž představuje komplementární aktivitu v rámci projektů a programů jiných donorů (např. grantové výzvy Evropské komise v rámci nástrojů rozvojové a sousedské spolupráce pod nástrojem NDICI). V těchto případech jsou identifikace a posuzování relevance a shody s prioritami ZRS ČR

prováděny příslušnými aktéry a schvalovány v rámci hodnocení obdržených žádostí.

3) Realizace

Gestor se v souladu s projektovou smlouvou, dotačním rozhodnutím či memorandem podílí na realizaci (zapojení české NNO nebo firmy, vysílání českých expertů, dodávky českých technologií) i monitorování podpořeného projektu. Prostřednictvím příslušných ZÚ v cílových zemích a ZÚ v hlavním sídle donora či mezinárodní organizace průběžně sleduje implementaci a zapojuje se do řešení případných problémů.

4) Hodnocení

Trilaterální projekty jsou předmětem standardního monitoringu v rámci plánu příslušného ZÚ, případně i ČRA. Jednotlivé trilaterální projekty i příslušný dotační titul mohou být z podnětu ORS, ČRA nebo Rady pro ZRS také zařazeny do plánu evaluací v gesci MZV ČR. Svěrenecké fondy ČR jsou vyhodnocovány samostatným interním postupem v součinnosti s příslušnou Projektovou radou.

V případě podpory mezinárodních programů se gestor podílí na vyhodnocení prováděném příslušnou mezinárodní organizací. V multilaterální oblasti gestor dbá vedle efektivnosti, transparentnosti a udržitelnosti realizovaných aktivit také na viditelnost ČR jako dárce ve vztahu k realizaci i dosaženým výstupům.

9. KOMUNIKACE A PREZENTACE ZRS

Komunikace a prezentace ZRS ČR je nedílnou součástí komunikace a prezentace zahraniční politiky ČR. Ke komunikaci v gesci MZV a v součinnosti s ČRA a ZÚ v cílových zemích jsou využívány komunikační prostředky MZV (webová stránka, sociální sítě, konference, semináře, tištěné a elektronicky distribuované dokumenty) a finanční prostředky vyčleněné na tento účel v Plánu ZRS.

ORS koordinuje přípravu ročního plánu komunikačních aktivit. Do plánu jsou zahrnuty relevantní cesty a návštěvy, významné mezinárodní dny s rozvojovou a humanitární tematikou i důležité milníky projektového cyklu bilaterálních projektů a programů i spolupráce s mezinárodními organizacemi.

ORS plán připravuje ve spolupráci s ČRA a dalšími relevantními partnery, zejména s resorty, které spravují dílčí programy ZRS ČR. Návrh ročního plánu konzultuje s Odborem komunikace a Odborem veřejné diplomacie MZV, jež jednotlivá témata začlení do celkového resortního schématu publikací na webu MZV a na sociálních sítích.

Schválený roční plán ORS zasílá k využití též ZÚ ČR v prioritních zemích a při relevantních mezinárodních organizacích.

ORS v součinnosti s relevantními aktéry zajišťuje průběžnou realizaci aktivit zařazených do plánu i aktualizaci plánu nejméně každé čtvrtletí.

Dalším prostředkem komunikace jsou komunikační aktivity ZÚ a SM ČR v prioritních zemích a při mezinárodních organizacích. ORS každoročně vyzve relevantní ZÚ k předložení plánu komunikačních aktivit včetně vyčíslení nákladů, které jsou hrazeny formou souhlasu s čerpáním z prostředků vyčleněných na komunikaci v Plánu ZRS.

ORS, ČRA i další gestoři upravují též způsob komunikace a prezentace ČR jako donora v rámci jednotlivých programů a projektů ZRS ČR, včetně zakotvení pravidel pro prezentaci a komunikaci do smlouvy s realizátorem, do monitoringu i evaluací a včetně využívání a sdílení mediálních výstupů.

10. SHRUTÍ ROLE AKTÉRŮ ZRS – MATICE ODPOVĚDNOSTI

Matice odpovědnosti a úkolů bilaterálních programů ZRS ČR								
	ZÚ	ČRA	MZV/ORS	MZV/ TO/ SED	Partnerské instituce	Realizátor	Rada pro ZRS	Veřejnost
Fáze programování								
Výběr prioritních zemí	N	N	R/N	K	I	I	K	I
Příprava programů spolupráce	K	K	N/R	K	K	K	K	I
Schválení programu	K	K	R	N/K	I	I	K	I
Fáze přípravy projektu								
Shromáždění a postoupení identifikačních námětů	R	K	K	K	N	N	K	-
Hodnocení identifikačních námětů	H	H	R	H	I	-	K	-
Rozhodnutí o nástrojích a formě financování	K	N	R	K	I	-	I	-
Příprava zadávací dokumentace při veřejné zakázce	K	R	I	-	K	-	-	-
Příprava projektového dokumentu při dotaci (dotační výzva)	K	R	I	-	I	N	I	I
Příprava projektového dokumentu při rozpočtovém opatření	K	R	K	-	K	N	I	-
Příprava projektového dokumentu v rámci spolupráce se subjekty z partnerských zemí	K	R	K	-	K	N	-	-
Vyhlášení a průběh výběrového řízení	I	R	K	I	I	I	I	I
Fáze realizace								
Uzavření smlouvy/vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace/podpis zápisu	I	R	I	-	I	K	I	I
Zahájení realizace	I	R	I	I	I	N	I	I
Průběh projektu a realizace	K	R	K	I	K	N	I	-
Změny v projektu	K	R	K	I	N/K	N	I	-
Ukončení projektu	K	R	K	I	N/K	N	I	I
Fáze monitoringu a evaluace								
Interní monitoring	I	K/H	I	-	I/R	R	-	-
Externí monitoring	N/K	R/N	N/K	K	K	K	I	I
Evaluace	K	N	R/N	K	K	K	K	I
Komunikace a prezentace	N/K	N/K	R/N	K	K	I/K	I	I

R = rozhodovací pravomoc (aktér, který rozhoduje o postupech v dané fázi programového cyklu, schvaluje jejich financování a zodpovídá za jejich efektivní a účelnou realizaci)
N = iniciátor návrhu (aktér, který předkládá návrh či podnět z vlastní iniciativy nebo na výzvu aktéra s rozhodovací pravomocí)
H = hodnotící pravomoc (aktér, který posuzuje, vyhodnocuje návrhy ve vlastní kompetenci nebo na výzvu aktéra s rozhodovací pravomocí)
K = ke konzultaci (aktér, který je konzultován a může poskytnout stanovisko na výzvu aktéra s rozhodovací pravomocí)
I = pro informaci (aktér, který je informován aktérem s rozhodovací pravomocí)
"- " = aktér, který není zapojen v této fázi do procesu
„/“ = aktér s více než jednou rolí či pravomocí

Matice odpovědnosti dalších nástrojů ZRS ČR							
	ZÚ	gestor	MZV/ORS	MZV/ TO/ČRA	Rada pro ZRS	Realizátor	Veřejnost
Fáze programování							
Příprava programu	K	N/R	K	K	K	I	I
Schválení programu	K	K	R	K	K	I	I
Fáze přípravy projektu							
Identifikace projektových námětů	N	R	K	K	K	N	-
Vyhlášení a průběh zadávacího řízení/výzvy apod.	I	R	K	I	I	I	I
Uzavření smlouvy/vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace	I	R	I	-	I	K	I
Fáze realizace							
Zahájení realizace	I	R	I	I	I	N	I
Průběh projektu a realizace	K	R	K	I	I	N	-
Změny v projektu	K	R	K	I	I	N	-
Ukončení projektu	K	R	K	I	I	N	I
Fáze monitoringu a evaluace							
Interní monitoring	I	K/H	I	-	-	R	-
Externí monitoring	N/K	R/N	K	K	I	K	I
Evaluace	K	N	R/N	K	K	K	I
Komunikace	I	R/N	K	-	I	I/K	I

R = rozhodovací pravomoc (aktér, který rozhoduje o postupech v dané fázi programového cyklu, schvaluje jejich financování a zodpovídá za jejich efektivní a účelnou realizaci)

N = iniciátor návrhu (aktér, který předkládá návrh či podnět z vlastní iniciativy nebo na výzvu aktéra s rozhodovací pravomocí)

H = hodnotící pravomoc (aktér, který posuzuje, vyhodnocuje návrhy ve vlastní kompetenci nebo na výzvu aktéra s rozhodovací pravomocí)

K = ke konzultaci (aktér, který je konzultován a může poskytnout stanovisko na výzvu aktéra s rozhodovací pravomocí)

I = pro informaci (aktér, který je informován aktérem s rozhodovací pravomocí)

"-" = aktér, který není zapojen v této fázi do procesu

„/“ = aktér s více než jednou rolí či pravomocí